

Nicolai Østergaard er Ingeniørens journalist på området for forsknings- og innovationspolitik

analyse | innovationspolitik

Ny innovationspulje: For tre mia. kr. i spredelhagl

Regeringen spiller højt spil med 70 nye initiativer, der skal gøre Danmark til et af verdens mest innovative lande

Indsigt

Af Nicolai Østergaard
nic@ing.dk

Viden er som bekendt penge. Men i Danmark er problemet, at alt for meget værdifuld viden aldrig bliver veksltet til kontanter. Alt for meget forskning cirkulerer inden for universiteternes mure og kommer aldrig i forbindelse med erhvervslivet.

Derfor retter regeringen nu fokus mod de 98 pct. af dansk erhvervsliv, som udføres af små og mellemstore virksomheder. For de har brug for højteknologisk viden, hvis du skal udvikle sig. Alt for mange producerer det, som de altid har gjort – alt for få udvikler nye og smartere produkter.

Videnskabsminister Helge Sander (V) præsenterede i sidste uge en ny offensiv, der skal gøre mindre danske virksomheder mere innovative. Og pengentanken til formålet rummer tre mia. kr. – det svarer til summen af to års samlede finanslovsbevillinger til den tekniske forskning i Danmark.

Nu skal de mindre virksomheder i industri-kvartererne i gang med at opfinde nyt isenkram, som kan være med til at gøre forretningen Danmark konkurrencedygtig og "globaliseringsparat." Danmark skal benchmark sig med de bedste i innovationskapløbet, så landet ikke bare ender som en nation af underleverandører, men kan skabe flere nichevirksomheder i verdensklasse.

Så vidt så godt. Det er videnskabsministerens uafhængige rådgivere i Rådet for Teknologi og Innovation, som har skrevet den masterplan, som skal dirigere pengene ud til de rette modtagere. IBM-boss Lars Mikkelsen-Jensen har ledet en arbejdsproces, som skal forsøge at undgå fortidens fejltagelser i form af masser af penge, programmer og puljer – men ingen målbare resultater.

Til forskel fra tidligere tiders innovationsstrategier er ambitionerne denne gang præcist formuleret og direkte målbare – i de næste tre år vil indsatsen løbende blive tjekket. I 2010 skal antallet af innovative små og mellemstore virksomheder være steget med 5.000. Og 2.000 flere skal have ansat en højtuddannet.

Flere fakturaer ønskes

Planen er ambitiøs, og det bliver den nødt til at være. Regeringen skruer kraftigt op for bevilningerne til den offentlige forskning, og hvis man vil sikre, at de mange ekstra penge til grundforskning spredes sig fra universiteterne og ud i erhvervslivet, bliver man nødt til at satse stort på vidensspredning.

Det har regeringen ikke gjort hidtil. Pengene til vidensspredning på finansloven har været stagnerende i de seneste år. Regeringen har derfor brug for en stærk motor, der kan give fremdrift til den berømte eller berøgtede "fra tanke til faktura" strategi. Og via de mange nye penge i globaliseringspuljen har Rådet for Teknologi og Innovation haft frie hænder til at styrke de mest effektive innovationsprogrammer.

Det er innovationsstrategiens succes eller fiasko, der kommer til at afgøre, om der rent fak-

tisk kommer flere fakturaer ud af de store investeringer i forskning og uddannelse. Men sporene skræmmer.

At gøre Danmark til et mere innovativt samfund har været en slagplan for en hvilken som helst regering lige siden ordet "globalisering" blev et punkt på den offentlige agenda. Og hvis offentlige penge, programmer og puljer havde kunnet gøre Danmark til det mest innovative land i Europa, var problemet for længst blevet løst.

Et vue ud over en næsten endeløs række af initiativer i de seneste ti år bekræfter dette. Man har forsøgt sig med innovationskurser for unge akademikere: Kurserne blev nedlagt på grund af manglende tilmeldinger. Man har forsøgt sig med såkaldte "innovations post doc's", der skulle få offentlige forskere og private virksomheder til at arbejde sammen: Pengene blev aldrig brugt, fordi næsten ingen søgte støtte. Og for et år siden blev valgfaget innovation lanceret som et valgfag i gymnasiet: Men ingen af eleverne satte kryds ved faget.

Glade for at få penge

Under arbejdet med den nye strategiplan har flere kritikere peget på, at vi ved for lidt om, hvorvidt de forkromede innovationsprogrammer virker efter hensigten. Der findes ganske vist utallige isolerede programevalueringer, der fortæller, at alle parter har været glade for at deltage i programmerne, og at de private virksomheder har været glade for den akademiker, som de har fået statsstøtte til at ansætte

INNOVATIONSTILSKUD – SÅDAN

- **Erhvervs Ph.D.:** Her får en virksomhed mulighed for at være med til at uddanne en forsker med erhvervskompetencer, der kan bringe viden fra universiteterne ind i virksomhederne.
- **Videnspilot:** Løntilskud til ansættelse af den første akademiske medarbejder i de små og mellemstore virksomheder. Herudover rabat til virksomheden første gang den køber viden hos et teknologisk serviceinstitut.
- **EU-forprojekt-støtte:** Flere mindre virksomheder skal deltage i EU's forskningsprogrammer. Dette program giver mulighed for, at de små virksomheder kan søge penge til at finansiere arbejdet med at udarbejde en ansøgning.
- **Innovationsmiljøer:** Virksomheder med tilknytning til universiteternes forskningsmiljøer vil kunne få økonomisk støtte til at undersøge mulighederne for at omsætte forskningsresultater til nye teknologier og produkter.

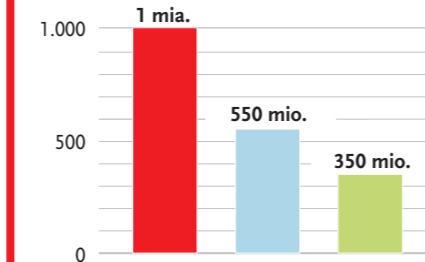
Der vil sandsynligvis blive skabt én samlet webportal, som skal fungere som virksomhedernes indgang til innovationsområdet.

Flere oplysninger hos Forsknings- og Innovationsstyrelsen på www.fist.dk/site/forside/innovation

DE STØRSTE PULJER

til innovation, 2007-2010

- Godkendte teknologiske institutter (salg af højteknologisk viden til virksomheder).
- Innovationskonsortier (Systematisk samarbejde mellem offentlige forskere og virksomheder).
- Erhvervs Ph.D (450 erhvervs Ph.D-projekter).

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

osv. osv. Men det kan ikke dokumenteres, at innovationspolitikens instrumenter skaber samundsøkonomisk vækst.

Det er derfor symptomatisk, at Rådet for Teknologi og Innovation har valgt at sprede de mange mia. kr. over hele 70 forskellige innovationsprogrammer, som skal køre sideløbende i de kommende år – et klart udtryk for, at ingen rigtig ved, hvor man skal satse de mange penge.

Lars Mikkelsen-Jensen, IBM, lægger da heller ikke skjul på, at man helt bevidst skyder med spredelhagl, og så ellers satser på at indhente så meget information så hurtigt som muligt, for at kunne kanalisere pengene over til de programmer, som viser sig at have en effekt.

Pengene fosser ud

Rådet for Teknologi og Innovation forsøger derfor at løse to opgaver på samme tid: At finde ud af, hvad der virker, samtidig med, at pengene fosser ud til 70 forskellige programmer. Kritikkerne har fremhævet, at det ikke er den mest effektive udnyttelse af puljen. Måske havde det været bedre at begynde med analyse, og bagefter gå i gang med at lade milliarderne rulle.

Dette ville have givet mulighed for en prioritering af innovationsmidlerne – og vel at mærke en prioritering, som blev skabt på baggrund af et grundigt analysearbejde af de områder af dansk erhvervsliv, hvor pengene kunne gøre den største forskel og sætte gang i den mest dynamisk udvikling.

Så sent som i januar 2006 foreslog Innovationsrådet, at der blev udviklet et målesystem til at prioritere innovationspolitikken. Det skulle anvendes til at identificere eksisterende og potentielle vidensmæssige styrkepositioner, kortlægge innovative erhvervsklynger i Danmark og dermed indsamle vigtige informationer om styrker og muligheder for dansk innovation og erhvervsudvikling.

Denne analyse er aldrig blevet udarbejdet.

Analysen kunne ellers have påvist, hvor de innovative dele af dansk erhvervsliv mangler ny viden, og på baggrund af denne viden kunne Rådet for Teknologi og Innovation have fokuseret sin indsats.

Landene som Finland, Sverige og Canada har gennem en årrække arbejdet for at skabe et sådan sammenhængende nationalt innovations-system. De har været tidligere ude og de har systematiseret indsatsen.

Den svenske regering indledte allerede i 2001 – efter at have erkendt, at innovationsindsatsen haltede – et arbejde med at udvikle en sammenhængende innovationspolitik ud fra ønsket om at skabe en stærkere integration mellem dele af erhvervs politikken og forskningspolitikken. Manglerne og svaghederne blev kortlagt og benchmarket og styrkepositionerne inden for forskning og erhvervs kompetencer blev lagt frem på bordet.

Sverige etablerede også på et tidligt stadium en styrelse for innovation Vinnova, som er ansvarlig for flere centrale programmer, der har fokus på at fremme innovation i erhvervslivet.

Mangel på arbejdskraft

Den anden trussel mod innovationsstrategien kommer fra den generelle mangel på højt kvalificeret arbejdskraft.

Både Ingeniørforeningen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Dansk Industri og Dansk Erhverv har påpeget over for ministeriet, at handlingsplanen glider for let hen over, at arbejdsstyrken falder i de kommende år – selv efter velfærdsforliget!

Det er dokumenteret, at højtuddannede inden for teknisk videnskab er dominerende blandt de entreprenante innovatører. Det er således ingeniører o.lign., som typisk er med til at drive innovationen inden for de højteknologiske sektorer, som skaber mest vækst i samfundet. Og netop ingeniørerne bliver som bekendt revet bort fra arbejdsmarkedet af de etablerede virksomheder i denne tid. Det råmateriale, som regeringen skal bruge til at føre sine visioner ud i livet, findes ganske enkelt ikke.

Højt at flyve, dybt at falde

Konklusionen er, at regeringen med de ultra-ambitiøse målsætninger spiller højt spil på et område, hvor afstanden mellem politiske ambitioner og resultater er milevid. Der er en seriøs risiko for, at en stor del af de tre mia. skatteyderkroner forsvinder som sand mellem fingrene i programmer, som ikke skaber reel vækst på innovationsområdet.

Og videnskabsministeren kan roligt være nervøs. Han kunne evt. tage en snak med sin kollega, økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen. Han måtte for nylig sande, at store politiske initiativer ikke har bragt Danmark tættere på ambitionen om at blive en af verdens førende iværksættarnationer. Det er meget muligt, at Helge Sander vil stå i samme situation i 2010, når regnebrættet skal gøres op. □

Succesfuld støtte til skrotordning for olieplatforme

Af Nicolai Østergaard
nic@ing.dk

Allerede til sommer tager Esbjerg Havn første spadestik til en udvidelse af havnearealet, der skal gøre havnen i stand til at vinde et af de kommende års store kommercielle eventyr på Nordsøen.

Esbjerg vil være nordeuropæisk centrum for modtagelse og ophugning af udtjente olieplatforme fra Nordsøen. Hver eneste ophugning vil i fremtiden repræsentere et omfattende og langstrakt projekt, der vil kræve store teknologiske kompetencer, masser af fysiske faciliteter og mange kvalificerede medarbejdere.

Med andre ord: Det økonomiske potentiale er enormt for havnen, byen og de lokale virksomheder.

Men Esbjergs store ambitioner om at få fat i et nyt, lukrativt marked er samtidig en historie om en succesfuld innovativ proces, hvor det regionale – og offentligt finansierede – teknologicerter på offshore-området, Offshore Center Danmark, har spillet en hovedrolle.

Offshore Center Danmark har været koordinator og drivkraft i en proces, der har samlet regionens aktører inden for offshore, nedbrydning og affaldsbehandling med det klare sigte at være innovative og sætte fokus på et af fremtidens nye, store forretningsområder.

Det er samtidig en historie om, at det at kaste sig ud i en innovativ udviklingsproces kan være en lang og sej og ressourcerekrævende opgave, hvor især de mindre virksomheder har brug for støtte til de første innovative skridt.

Offshore Center Danmark har seks medarbejdere og har til formål at formidle viden om forskning og praktiske erfaringer inden for offshore-sektoren, for dermed at kunne bane vejen for nye markedsområder inden for den danske offshore-sektor.

Platforme bliver til skrot

Havnen i Esbjerg er som bekendt porten til Nordsøen med sit olieeventyr og sine ca. 600 offshore platforme i farvandet mellem Danmark og England.

Platformene har typisk en levetid på omkring 30 år. Og selv om selskaberne gør meget for at forlænge deres levetid, så er anlæggene fra 1970'erne og 80'erne ved at være udtjente.

Aldrig tidligere har man været vidne til at et lignende projekt, når så mange gigantiske stålkonstruktioner skal fjernes fra deres forankring på havbunden og bugseres ind på land.

Platformens ejere – olielskaberne – vil være tvunget til at betale enorme summer for at få fjernet og ophugget deres rigge, og det er stykkerne af denne økonomiske kæmpekage Esbjerg og dens virksomheder vil have fat i.

Både Danmark, Norge, England, Tyskland og Holland kæmper om at udvikle de rette faciliteter for at blive i stand til at modtage de mange udtjente borerigge, hugge dem op og sælge skrottet videre til stålværker over hele verden.

Innovativt samarbejde

Et stort skridt frem mod realisering af projektet blev taget, da Offshore Center Danmark for tre år siden startede udviklingsprojektet "Miljørigtig fjernelse af offshore konstruktioner".

Udviklingsprojektet byggede på visionen om, at offshoreindustrien omkring Esbjerg skulle være førende inden for miljørigtig fjernelse og genbrug af udtjente offshore platforme fra Nordsøen. Siden er der gjort mange konkrete tiltag for at opdyrke det lukrative marked.

Takket være det succesfulde innovationssamarbejde mellem forskellige virksomheder som eksempelvis Mærsk Contractors, Esbjerg Oilfield Services, Uniscrap, Promecon, Rambøll og Aalborg Universitet, har Esbjerg Havn nu et forspring på mellem et og to år i forhold til de konkurrerende projekter de øvrige nordsølande.

Esbjerg er allerede nu ved at gøre klar til afgivelse af konkurrent tilbud på fjernelse af udtjente platforme.

Det sidste år har projektet bevæget sig fra tekniske afklaringer til kommercieliseringsring. Dette har bl.a. indebåret en succesfuld rejsning af kapital til gennemførelse af VVM vurdering og miljøgodkendelse af modtageanlægget for platformene på Esbjerg Havn. Konsortiet har også ambitioner om, at modtageanlægget på Esbjerg Havn skal blive en af de væsentlige spillere inden for reparation af Nordsøens borerigge. □